

ALTIJD KOM IK TERUG...

"Altijd kom ik terug, in het huis van de Heer, tot in lengte van dagen." – het refrein van psalm 23 op dinsdagavond in de B-week. En als ik het hoorde, als ik het meezong, wás ik weer thuis.

Vanaf 1972 is de Paulusabdij m'n tweede thuis geweest, een plek waar ik altijd naar toe kon. Ik ging er voor het eerst heen omdat een klasgenoot een week in een klooster had doorgebracht. Dat intrigeerde me, en ik wilde zelf op onderzoek uit. Zo kwam ik er terecht, eerst in het gastenkwartier, bij broeder Mattheus en pater Beukers, maar al snel als 'meedraaier'. Het was een mogelijkheid die de broeders boden aan jonge mensen die het kloosterleven van dichterbij wilden leren kennen. Je had dan het voorrecht van wonen op het noviciaat, ontbijten in de refter, meezingen in het koor, meewerken (meest in de pottenbakkerij), en meedoen met de recreatie in het scriptorium.

De eenvoudige en hartelijke manier waarop broeder Henk in 1972 'welkom' zei, staat me nog altijd bij, en als ik z'n graf bezoek, is dat de herinnering die boven komt. Ik ga daarna ook altijd even naar het graf van pater Widdershoven en kijk dan door de takken van de boom die bij zijn graf staat naar de hemel. Want toen wij voor het eerst 'meedraaiden' en ik mij in de kloostergang aan de vrijwel blinde pater Widdershoven voorstelde zei hij: 'Mooi. Je moet zó leven', daarbij met één vinger naar boven wijzend. En weg was hij alweer, mij in verwondering achterlatend. Wat is 'zó leven'? Pas later – want zo bijbelvast was ik niet – herkende ik de verwijzing naar de Kolossenzenbrief (3,2) en ben ik zijn wel érg mystieke 'De weg naar de Vader' gaan lezen. Ik geloof niet dat ik het ooit heb uitgelezen.... Maar dat gebaar, die vingerwijzing naar boven zie ik nog steeds voor me. Pater Widdershoven stierf in 1974; hij was de eerste dode die ik zag en het was de eerste begrafenis die ik daar meemaakte. Tijdens de koffie na afloop viel het me op dat men niet somber en bedrukt was, zoals ik mij dat altijd had voorgesteld bij een begrafenis. 'Natuurlijk niet', zei broeder Siegfried, 'hij is nu toch op z'n bestemming?!'.

'Ik heb er de psalmen leren kennen, er leren bidden, en me met God bezighouden. Ik heb ontdekt dat er buiten menselijke relaties geluk mogelijk is, namelijk in een relatie met God.' – dat zei ik destijds als jongen van negentien tegen een interviewer van het Kaski toen zij onderzochten hoe bezoekers tegen het contemplatief leven aankeken. Ik zou het nu niet meer zo zeggen, maar feit is dat mijn kennismaking met de abdij als een bom is ingeslagen: alle belangrijke beslissingen heb ik daar genomen, in de stilte van de abdij, tijdens wandelingen in de tuin. Het heeft bepaald hoe ik tegen mezelf aankijk en tegen anderen, en het heeft m'n beroepskeuze bepaald. Wilde ik eerst iets in de richting van natuurkunde of elektronica

gaan doen, door de bezoeken aan de abdij drong zich als vanzelf de keuze op van een studie theologie. Er is zelfs een tijd geweest dat ik wilde intreden. Maar in gesprekken met broeder Pieter kwam ik er achter dat dat in mijn geval een vlucht zou zijn geweest, geholpen door zijn gevleugelde woorden: 'Niets lijkt zo op een briefje van honderd als een vals briefje van honderd'. Ik ben blij dat ik tot het inzicht kwam dat intreden voor mij op dat moment geen goede keuze was, dat het niet m'n *eigen* weg zou zijn. En het getuigde van grote wijsheid dat men mij niet koste wat kost binnen wilde halen. Natuurlijk waren er ook die het niet begrepen: zo dicht bij het vuur, en toch niet intreden? Nee, mijn weg was een andere, en zoals dat bij vrienden gaat: dat werd geaccepteerd, net als mijn latere overstap van de RK kerk naar de NH kerk. Daarmee getuigden de broeders van een onafhankelijkheid en een ruimdenkendheid die in de officiële kerk vaak ver te zoeken is.

Tot de vaste uitstapjes behoorde een bezoekje aan de O.L.Vrouwe Abdij, waar ik via de prachtige Kloosterdreef in een kwartiertje naar toe liep. Pater Frans Huiting vond soms wel dat ik er erg vaak naar toe ging en verdacht mij ervan dat ik daar wilde intreden. Dat was geenszins het geval, ik heb er zelfs nooit overnacht. Mijn doel was zuster Benedicta, die toen net haar professie had gedaan: een diepgelovige moniale, maar ook een 'vrouw van de wereld', met wie ik goed kon praten, en veel kon lachen. Steun en toeverlaat in moeilijke tijden. Wat een vertrouwen in de toekomst om daar een nieuw klooster neer te zetten!

Maar het kloosterleven was wijder dan de 'heilige driehoek' van Oosterhout. Op vakantie, liftend in Engeland en Italië, wilde ik ontdekken hoe de Benedictijnen elders leefden. Met een aanbevelingsbriefje van Vader Abt op zak, in het Latijn, werden mijn vriend Lex en ik overal hartelijk ontvangen. Alleen de Anglicanen bleken geen Latijn te kennen... Maar ook ging ik veel met Pater Jan Rahder op pad: bijvoorbeeld naar Quarr Abbey, op het Isle of Wight, om daar tot de ontdekking te komen dat Dom Bellot *nóg* zo'n prachtige abdij had gemaakt. Ook daar voelde ik me thuis, door de architectuur, het getijdengebed, en vooral de gastvrijheid.

Veel, heel veel mensen heb ik mee naar Oosterhout gesleept, van jong tot oud. Vrijwel zonder uitzondering waren ze onder de indruk: van het gebouw, van de gebedsdiensten, maar bovenal van de bewoners: vriendelijk, eenvoudig, humoristisch, diepzinnig. Ze straalden iets uit wat in de 'gewone' maatschappij verloren lijkt gegaan: stilte, de tijd nemen, inkeer, soberheid. Ook deze gasten vonden er iets waarnaar ze misschien niet eens op zoek waren: ze vonden zichzelf, of liever: ze werden gevonden, en kwamen thuis.

Jarenlang ben ik op zoek geweest naar een manier om dat wat ik in de abdij had geleerd en beleefd, in het dagelijks leven toe te passen; ik heb geprobeerd om de getijden te doen op dezelfde momenten als in Oosterhout. Het bleek allemaal niet te werken. Tot ik m'n eigen vorm vond: ik heb nu in mijn huis een aparte kamer, een kloostercel, zonder telefoon, zonder computer. Af en toe, naar mogelijkheid en behoefte trek ik mij erin terug, en lees en zing, uit het koorboek, uit de Regel, en uit de H.Schrift. Dat is mij genoeg. Daarnaast is mijn toga een (witte) kovel, die broeder Wiro gemaakt heeft toen ik predikant werd; die gebedsmantel geeft mij een bijzondere verbondenheid met de abdij, en drukt voor mij uit dat het centrum van de liturgie het gebed is.

Ik ben de broeders van de Paulusabdij eeuwig dankbaar dat ik de weg naar binnen, die de langste weg is, daar heb leren kennen. Thuis ben ik nu bij mezelf; daar hoef ik geen verre tochten (meer) voor te ondernemen. Het is de ontdekking van Santiago in 'De alchemist' van Paulo Coelho: de schat bevindt zich dichterbij dan je denkt. Toch valt het afscheid nemen van de abdij mij zwaar, ook al omdat ik kort geleden afscheid van mijn ouders en het ouderlijk huis heb moeten nemen. Wat mij dan helpt is hoe de meesten in de gemeenschap zelf het afscheid opvatten: met een grote gemoedsrust en vanuit overgave, als de graankorrel die sterft, maar rijke vrucht zal dragen, in het geloof dat wij altijd terugkomen in het huis van de Heer, tot in lengte van dagen.

Deo gratias.

Ignace Frénay

*Verschenen in het Liber Amicorum **Deo Gratias**, bij het vertrek van de Benedictijnen uit Oosterhout, 2006*